

НАРЕДБА № 5 ОТ 1 ФЕВРУАРИ 2023 Г. ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА КВАЛИФИКАЦИЯ ПО ПРОФЕСИЯТА "ПРЕВОДАЧ ОТ И НА БЪЛГАРСКИ ЖЕСТОВ ЕЗИК"

В сила от 21.02.2023 г. Издадена от министъра на образованието и науката

Обн. ДВ. бр.17 от 21 Февруари 2023г.

Раздел I. Общи положения

Чл. 1. С тази наредба се определя държавният образователен стандарт (ДОС) за придобиването на квалификация по професията 762050 "Преводач от и на български жестов език" от област на образование "Социални услуги" и професионално направление 762 "Социална работа и консултиране" съгласно Списъка на професиите за професионално образование и обучение по **чл. 6, ал. 1 от Закона за професионалното образование и обучение**.

Чл. 2. Държавният образователен стандарт за придобиването на квалификация по професията 762050 "Преводач от и на български жестов език" съгласно **приложението** към тази наредба определя изискванията за придобиването на трета степен на професионална квалификация за специалността 7620501 "Български жестов език".

Чл. 3. Въз основа на ДОС по **чл. 1** и рамковите програми по **чл. 10, ал. 3, т. 2, 3 и 6 от Закона за професионалното образование и обучение** се разработват типови учебни планове за ученици, учебни планове за лица, навършили 16 години, и учебни програми за обучението по специалностите по **чл. 2**.

Раздел II. Съдържание на държавния образователен стандарт

Чл. 4. (1) Държавният образователен стандарт по **чл. 1** определя изискванията към кандидатите, описанието на професията, единиците резултати от ученето, изискванията към материалната база и изискванията към обучаващите.

(2) Държавният образователен стандарт за придобиване на квалификация по професията 762050 "Преводач от и на български жестов език" включва общата, отрасловата и специфичната професионална подготовка с необходимите професионални компетентности, които гарантират на обучаемия възможността за упражняване на професията след завършване на обучението.

Преходни и Заключителни разпоредби

§ 1. (1) Типовите учебни планове по **чл. 3**, разработени въз основа на тази наредба, се прилагат от учебната 2023/2024 година за учениците, които от тази година започват обучението си за придобиване на професионална квалификация по професията.

(2) Учениците, които са приети за обучение за придобиване на професионална квалификация по професията в системата на училищното образование до учебната 2022/2023 година включително, се обучават и завършват обучението си по учебните планове и учебните програми, които са действали при постъпването им.

(3) Лицата, навършили 16 години, които към влизане в сила на тази наредба се обучават в квалификационен курс, завършват обучението си по учебните планове и учебните програми, по които са започнали.

§ 2. Тази наредба се издава на основание **чл. 22, ал. 6 във връзка с ал. 2, т. 6 от Закона за предучилищното и училищното образование** и отменя **Наредба № 48 от 2012 г. за придобиване на квалификация по професията "Преводач жестомимичен език"** (ДВ, бр. 18 от 2012 г.).

§ 3. Наредбата влиза в сила от деня на обнародването ѝ в "Държавен вестник".

Приложение към **чл. 2**

Държавен образователен стандарт за придобиване на квалификация по професията "Преводач от и на български жестов език"

Професионално направление:				
762	Социална работа и консултиране			
Наименование на професията:				
762050	Преводач от и на български жестов език			
Специалности:		Степен на професионална квалификация:	Ниво по Национална квалификационна рамка (НКР)	Ниво по Европейска квалификационна рамка (ЕКР)
7620501	Български жестов език	Трета	4	4

1. Изисквания към кандидатите

1.1. Изисквания към кандидатите за входящо минимално образователно и/или квалификационно равнище за придобиване на степен на професионална квалификация съгласно **Закона за професионалното образование и обучение (ЗПОО)**

За придобиване на трета степен на професионална квалификация по професията "Преводач от и на български жестов език" от Списъка на професиите за професионално образование и обучение по **чл. 6, ал. 1 от ЗПОО** (утвърден от министъра на образованието и науката със Заповед № РД-09-413 от 12.05.2003 г., посл. изм. със Заповед № РД-09-4493

от 18.11.2021 г.) изискванията за входящото минимално образователно и/или квалификационно равнище към кандидатите са:

за ученици - завършено основно образование;

за лица, навършили 16 години - придобито право за явяване на държавни зрелостни изпити или придобито средно образование.

Изискванията за входящо минимално квалификационно равнище при продължаващо професионално образование и обучение е придобита квалификация по втора степен на професионална квалификация по професия от област на образование "Социални услуги".

Здравословното състояние на кандидата се удостоверява с медицински документ, доказващ, че професията, по която желае да се обучава, не му е противопоказна.

1.2. Валидиране на професионални знания, умения и компетентности

Придобиването на квалификация по професията "Преводач от и на български жестов език" или част от нея чрез валидиране на придобити с неформално или информално учене резултати от ученето се осъществява съгласно [Наредба № 2 от 13 ноември 2014 г. за условията и реда за валидиране на професионални знания, умения и компетентности](#), издадена от министъра на образованието и науката (ДВ, бр. 96 от 2014 г.).

2. Описание на професията

2.1. Трудови дейности, отговорности, личностни качества, особености на условията на труд, оборудване и инструменти, изисквания за упражняване на професията, определени в законови и подзаконови актове (здравословно състояние, правоспособност и др.)

Преводачът извършва превод "от и на български жестов език" на всички лица, които са заявили преводаческа услуга "от и на български жестов език".

Преводачът предава ясно, точно и без да променя смисъла и съдържанието на информацията.

Съобразно индивидуалните потребности на лицето със слухова загуба преводачът използва алтернативни форми на комуникация с български жестов език (едноръчна и двуръчна дактилна азбука, адаптиран, локализиран, насочван и тактилен начин на представяне и възприемане на българския жестов език за сляпо-глухите лица, калкираща жестова реч и други форми за комуникация с българския жестов език). Прилага различни методи и техники на превод според контекста, в който се извършва преводът, и според целите на преводния процес, като се съобразява с аудиторията. Жестовият превод може да бъде последователен (консекутивен) или синхронен (симултанен). Може да е на живо, когато преводачът съпровожда глухото лице, или дистанционно с помощта на съвременните информационни технологии.

Преводачът осъществява превод при граждански и други ритуали (сватби, погребения, кръщенета и други лични празници), при посещения на културни изяви (музеи, опера, театър и др.), в религиозни храмове, на спортни събития, в данъчни и социални служби, болници, административни институции, съд, полиция, на конференции, семинари и официални срещи.

Преводачът превежда в институции в системата на предучилищното и училищното образование и на студенти и докторанти със слухова загуба във висши училища. Преводачът извършва превод на лицата със слухова загуба и подпомага общуването на

лицата със слухова загуба със съучениците, състудентите, педагогическите специалисти от образователните институции и преподавателите от висшите училища.

Преводачът носи персонална отговорност за верността и точността на направения превод. При извършване както на лични, така и на преводи пред официални институции, трябва да проявява дискретност и конфиденциалност. Преводачът прилага в своята работа езиковите и етичните стандарти за комуникация.

Участва по време на разговори с работодатели, по време на работа, при решаване на проблеми от служебен характер, като остава безпристрастен и спазва правилата и принципите на Етичния кодекс на жестовия преводач.

Преводачът извършва ретранслиране в ситуации, когато лицето със слухова загуба не знае български жестов език или има затрудняващи разбирането особености на произношението, тоест повтаря изказването му, без да подменя съдържанието и смисъла на съобщението и обратно - предава информацията от нейния източник към глухото лице чрез ясно артикулиране и използване на допълнителни техники за подпомагане на разбирането.

Преводачът трябва да познава и да се съобразява с културата на лицата от глухата общност, както и с индивидуалните потребности на глухото или сляпо-глухото лице, да притежава знания за подготовка за превод на учебното съдържание - предварително запознаване с текстове, снимки, слайдове, филми, работа с речници, работа с допълнителни материали, за да се преведат разбираемо понятията, които се предават, и т.н., както и непрекъснато да усъвършенства стари и да развива нови методи и подходи в работата.

Преводачът участва в жестов превод, като спазва правилата и основните принципи на превода. В ролята си на преводач той превежда от писмен български език на български жестов език и обратно, или от български вербален език на български жестов език и обратно, съобразно индивидуалните потребности на лицето със слухова загуба. Преводачът е необходимо да владее както българския жестов език, така и българския книжовен език и да притежава висока езикова култура. Чуващият преводач може да работи и в екип с глух преводач (лице със слухова загуба, което е естествен носител и/или ползвател на българския жестов език). Глухият преводач трябва да има безпрепятствен визуален контакт с говорещия. Като посредник в общуването глухият преводач се грижи информацията да достига до потребителя в достъпна форма, съобразена с езиковата му компетентност и контекста.

Глухият преводач участва и в ситуации на превод, изискващи чуждоезикова жестава компетентност, или като подпомагащ комуникацията на глухи и сляпо-глухи лица, ползващи различни системи за комуникация, произхождащи от българския жестов език. В преводни ситуации, свързани с правоохранителната и правораздавателната система, глухият преводач участва съвместно с чуващи преводачи. Преводачът е необходимо да владее както българския жестов език, така и българския книжовен език и да притежава висока езикова култура.

Преводачът няма строго определено работно време и се съобразява с времето на провеждане на събитието, на което е поканен да превежда. Поради спецификата на превода жестовият преводач може да бъде сменен на двадесетата минута съобразно ситуацията.

2.2. Възможности за продължаване на професионалното обучение

Придобилите професионална квалификация по специалност "Български жестов език" по професията "Преводач от и на български жестов език" могат да продължат обучението си по друга професия от професионално направление "Социална работа и консултиране", ако отговарят на условията за входящо минимално образователно равнище, регламентирано в Закона за професионалното образование и обучение (**ЗПОО**) и в рамковите програми. При обучението единиците резултати от ученето по общата професионална подготовка и по част от отрасловата професионална подготовка се зачитат.

При продължаващото професионално обучение се организира обучение за усвояване на единиците резултати от ученето, които лицата не притежават.

Лицата, придобили професионална квалификация по професията "Преводач от и на български жестов език", имат възможност за повишаване на квалификацията си посредством курсове и семинари, организирани от обучаващи институции. Те могат да участват в надграждащо обучение за усвояване на умения за осъществяване на преводи като вещи лица в съда и полицията.

2.3. Възможности за професионална реализация съгласно **Националната класификация на професиите и длъжностите** (НКПД - 2011) в Република България, утвърдена със Заповед № РД-01-931 от 27.12.2010 г. на министъра на труда и социалната политика, посл. изм. и доп. със Заповед № РД-01-429 от 20.12.2022 г.

Лице, придобило трета степен на професионална квалификация по професията "Преводач от и на български жестов език", може да постъпва на работа на следната длъжност от **НКПД**: 2643-3017 Преводач от и на български жестов език, както и на други длъжности, допълнени при актуализиране на **НКПД**.

3. Единици резултати от ученето (ЕРУ)

3.1. Списък на Единиците резултати от учене (ЕРУ) и на резултатите от учене (РУ) по видове професионална подготовка

ЕРУ по обща професионална подготовка - единна за всички професии с трета степен на професионална квалификация от Списъка на професиите за професионално образование и обучение (СППОО)

ЕРУ 1. Здравословни и безопасни условия на труд (ЗБУТ)

1.1. РУ Съдейства за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд на работното място

1.2. РУ Участва в създаването на организация за осъществяване на превантивна дейност по опазване на околната среда

1.3. РУ Създава организация за овладяването на рискови и аварийни ситуации

ЕРУ 2. Икономика

2.1. РУ Познава основите на пазарната икономика

2.2. РУ Познава характеристиките на дейността на организацията

ЕРУ 3. Предприемачество

3.1. РУ Познава основите на предприемачеството

3.2. РУ Формира предприемаческо поведение

ЕРУ по отраслова професионална подготовка - единна за професиите от професионално направление "Социална работа и консултиране"

ЕРУ 4. Използване на информационни и комуникационни технологии (ИКТ) в професионалната дейност

- 4.1. РУ Обработка информация с ИКТ
- 4.2. РУ Комуникира с ИКТ
- 4.3. РУ Създава цифрово съдържание с ИКТ
- 4.4. РУ Осигурява сигурност при работата с ИКТ
- 4.5. РУ Решава проблеми при работата с ИКТ

ЕРУ 5. Организация на труда

- 5.1. РУ Организира работния процес
- 5.2. РУ Поема отговорност за качеството на работата си

ЕРУ 6. Комуникация и чужд език

- 6.1. РУ Общува ефективно в работен екип
- 6.2. РУ Ползва чужд език, свързан с професионалната дейност

ЕРУ 7. Професионална комуникация и общуване

- 7.1. РУ Изгражда отношение на доверие с потребителя
- 7.2. РУ Осъществява комуникация с потребителя и с неговите близки

ЕРУ 8. Професионална етика и професионално развитие

- 8.1. РУ Спазва професионалната етика и съхранява емоционалното си състояние
- 8.2. РУ Отговорно поддържа и надгражда професионалната си компетентност

ЕРУ по специфична професионална подготовка за специалност "Български жестов език" - трета степен на професионална квалификация

ЕРУ 9. Владее на българския жестов език

- 9.1. РУ Познава културата и общността на глухите лица
- 9.2. РУ Познава историята на глухите лица
- 9.3. РУ Владее лексиката и граматиката на българския жестов език

ЕРУ 10. Алтернативни форми на комуникация с български жестов език

- 10.1. РУ Разпознава нивото на езиково развитие сред лицата със слухова загуба
- 10.2. РУ Владее двете дактилни азбуки
- 10.3. РУ Владее и прилага различни форми, методи и системи за комуникация, включващи български жестов език, за сляпо-глухото лице, както и техниките за описание на заобикалящата среда и подкрепя на мобилността по време на преводаческата услуга
- 10.4. РУ Обективно оценява комуникативните условия за прилагане на калкираща жестова реч
- 10.5. РУ Познава други алтернативни форми за комуникация с българския жестов език

ЕРУ 11. Превод от и на български жестов език (БЖЕ)

- 11.1. РУ Владее консекутивен превод от и на БЖЕ
- 11.2. РУ Владее симултанен превод от и на БЖЕ
- 11.3. РУ Превежда в екип от чуващ и глух преводач

ЕРУ 12. Специализиран превод от и на БЖЕ

- 12.1. РУ Владее специализиран превод от и на БЖЕ по време на публични изяви
- 12.2. РУ Осъществява специализиран превод от и на БЖЕ при медийни изяви
- 12.3. РУ Осъществява специализиран превод от и на БЖЕ по време на обредно-ритуални дейности

12.4. РУ Осъществява специализиран превод от и на БЖЕ в здравни заведения

12.5. РУ Осъществява специализиран превод от и на БЖЕ в образователни институции

12.6. РУ Осъществява специализиран превод в съд, полиция и пред нотариус

3.2. Описание на единиците резултати от учене (ЕРУ)

ЕРУ по обща професионална подготовка - единна за всички професии с трета степен на професионална квалификация от СППОО

ЕРУ 1

Наименование на единицата:	Здравословни и безопасни условия на труд (ЗБУТ)
Ниво по НКР:	4
Ниво по ЕКР:	4
Наименование на професията:	Преводач от и на български жестов език
Ниво по НКР:	4
Ниво по ЕКР:	4
Резултат от учене 1.1:	Съдейства за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Познава разпоредбите за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд на работното място • Познава знаците и сигналите за осигуряване на ЗБУТ • Познава нормативните разпоредби, касаещи осигуряването на здравословни и безопасни условия на труд за конкретната трудова дейност и за свързаните трудови дейности • Представя информация за рисковете за здравето и безопасността при работа и свързани с нея дейности • Познава разпоредбите за провеждане на обучение и инструктаж на работещите по правилата за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд

Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Участва в прилагането на мерки за предотвратяване, намаляване и ограничаване на рисковете за здравето и безопасността при работа • Инструктира екипа, с който работи, по спазване на правилата за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд • Спазва прилагането на необходимите мерки за защита • Използва знаците и сигналите за осигуряване на ЗБУТ
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Съдейства за изпълнение на трудовите дейности при спазване на нормативните разпоредби за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд • Участва в процеса за осигуряване на безопасност при работата • Изпълнява трудовата дейност при спазване на необходимите мерки за осигуряване на безопасност • Грижи се за собствената безопасност и безопасността на другите участници в трудовия процес, като стриктно спазва определеното време за работа/превод и почивка
Резултат от учене 1.2:	Участва в създаването на организация за осъществяване на превантивна дейност по опазване на околната среда
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Познава разпоредбите за опазване на околната среда • Описва основните изисквания за разделно събиране на отпадъци • Познава разпоредбите за съхранение, използване и изхвърляне на опасни продукти
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Организира сортирането/съхранението на опасни продукти и излезли от употреба материали, консумативи и други при спазване на технологията за събиране и рециклиране • Съдейства за спестяване на ресурси (печатни материали, споделяне на транспортни средства и др.)
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Познава възможните причини за замърсяване на околната среда и съдейства за тяхното предотвратяване
Резултат от учене 1.3:	Създава организация за овладяването на рискови и аварийни ситуации
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Познава предпоставките за възникване на основните рискови и аварийни ситуации • Познава основните изисквания за осигуряване на аварийна безопасност

	<ul style="list-style-type: none"> • Познава основните стъпки за действие при аварии и аварийни ситуации • Познава видовете травми и методите за оказване на първа помощ • Познава реда за установяване, регистриране, разследване, отчитане на трудови злополуки и професионални заболявания • Познава начините за овладяване на рискови ситуации и силни емоции, свързани с психическото здраве
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Използва терминологията, свързана с аварийните ситуации • Спазва мерките за осигуряване на пожарна и аварийна безопасност • Спазва правилата за действие при аварии и аварийни ситуации • Предотвратява опасните ситуации, които могат да възникнат по време на работа • Прилага начини за овладяване на силни емоции и вредни за психическото здраве ситуации
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Съдейства за предотвратяване на рисковете за възникване на пожар или аварийна ситуация • Участва в овладяването на възникнал пожар и/или авария в съответствие с установените вътрешнофирмени правила за пожарна и аварийна безопасност
Средства за оценяване:	<p>Средство 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Решаване на тест <p>Средство 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Решаване на казус по зададен сценарий
Условия за провеждане на оценяването:	<p>За средства 1 и 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Учебен кабинет
Критерии за оценяване:	<p>За средство 1:</p> <p>Владее теоретичните знания за:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Изискванията за осигуряване на безопасност и здраве при работа • Превантивната дейност за опазване на околната среда • Овладяването на аварийни ситуации и оказването на първа помощ на пострадали <p>За средство 2:</p>

- Избира бързо и уверено най-адекватния тип поведение при зададената рискова ситуация
- Вярно и точно определя необходимите действия за оказване на първа помощ

ЕРУ 2

Наименование на единицата:	Икономика
Ниво по НКР:	4
Ниво по ЕКР:	4
Наименование на професията:	Преводач от и на български жестов език
Ниво по НКР:	4
Ниво по ЕКР:	4
Резултат от учене 2.1:	Познава основите на пазарната икономика
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Познава общата теория на пазарната икономика • Запознат е с основните икономически проблеми • Знае ролята на държавата в пазарната икономика • Познава видовете икономически субекти в бизнеса
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Информира се за успешни практически примери за управление на различни бизнес начинания
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Способен е да идентифицира успешни практически примери за управление на бизнес начинания
Резултат от учене 2.2:	Познава характеристиките на дейността на организацията
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Познава основите на пазарното търсене и предлагане • Дефинира основни икономически понятия - приходи, разходи, печалба,

	рентабилност
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Обяснява основни икономически понятия в контекста на дейността на организацията
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Способен е да анализира основните икономически принципи в контекста на дейността на организацията
Средства за оценяване:	<p>Средство 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Писмен изпит/тест <p>Средство 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Казус по зададен сценарий
Условия за провеждане на оценяването:	<p>За средства 1 и 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Учебен кабинет
Критерии за оценяване:	<p>За средство 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Владее основните теоретични знания в областта на икономиката <p>За средство 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Вярно, точно и мотивирано определя действията за разрешаване на проблема в зададения казус/сценарий

ЕРУ 3

Наименование на единицата:	Предприемачество
Ниво по НКР:	4
Ниво по ЕКР:	4
Наименование на професията:	Преводач от и на български жестов език
Ниво по НКР:	4
Ниво по ЕКР:	4

Резултат от учене 3.1:	Познава основите на предприемачеството
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Знае същността на предприемачеството • Знае видовете предприемачески умения
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Анализира практически примери за успешно управление на дейността на организацията
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Предлага нови идеи за ефективно изпълнение на трудовите дейности
Резултат от учене 3.2:	Формира предприемаческо поведение
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Познава характеристиките на предприемаческото поведение • Знае видовете предприемаческо поведение
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Преценява необходимостта от промени, свързани с подобряване на работата
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Предлага решения за оптимизиране на трудовите дейности
Средства за оценяване:	<p>Средство 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Писмен изпит/тест <p>Средство 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Казус по зададен сценарий
Условия за провеждане на оценяването:	<p>За средства 1 и 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Учебен кабинет
Критерии за оценяване:	<p>За средство 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Владее основните теоретични знания в областта на предприемачеството <p>За средство 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Вярно, точно и мотивирано определя действията за разрешаване на проблема в зададения казус/сценарий

ЕРУ по отраслова професионална подготовка - единна за професиите от професионално направление "Социална работа и консултиране"

ЕРУ 4

Наименование на единицата:	Използване на информационни и комуникационни технологии (ИКТ) в професионалната дейност
Ниво по НКР:	4
Ниво по ЕКР:	4
Наименование на професията:	Преводач от и на български жестов език
Ниво по НКР:	4
Ниво по ЕКР:	4
Резултат от учене 4.1:	Обработка информация с ИКТ
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Познава различни онлайн системи за търсене • Обяснява употребата на филтри и оператори за търсене • Знае за съществуването на невярна или подвеждаща информация в интернет и начини за оценка на надеждността ѝ • Знае начините за съхранение на цифрова информация на различни електронни носители • Знае начините за създаване на поддиректории (папки) • Знае начините за преместване на файлове от една поддиректория (папка) в друга • Познава различни програми за възпроизвеждане на даден тип цифрово съдържание (текст, изображение, аудио, видео) • Знае за съществуването на облачни услуги
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Използва търсачка за намиране на информация, като прилага различни филтри • Използва оператори за търсене (символи и др.) • Сравнява информацията в различни източници • Оценява надеждността на информацията с помощта на определени критерии • Съхранява в различни формати цифрово съдържание (текст, изображения, аудио, видео, уеб страници и др.) по класифициран начин, използвайки поддиректории (папки)

	<ul style="list-style-type: none"> • Възпроизвежда вече записано цифрово съдържание
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Демонстрира самостоятелно владееене на ИКТ при обработването на информация
Резултат от учене 4.2:	Комуникира с ИКТ
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Изброява доставчици на услугата електронна поща • Изброява софтуер за аудио- и видеоразговори • Изброява доставчици на услуги за споделяне на файлове • Обяснява начините за онлайн пазаруване и плащане • Изброява онлайн общности (социални мрежи), създадени за обмен на знания и опит в областта на професията
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Използва електронна поща • Използва разширени функции на софтуер за аудио- и видеоразговори • Споделя файлове, спазвайки правилата на онлайн комуникацията • Използва електронни услуги за онлайн пазаруване • Обменя знания и опит в онлайн общности • Борави с периферни устройства за видео- и аудиоразговори (уеб камера, микрофон, слушалки) • Борави с жични и безжични устройства (wireless, Bluetooth)
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Демонстрира самостоятелно владееене на ИКТ при онлайн комуникация • Демонстрира самостоятелно владееене на ИКТ за десктоп и мобилни устройства • Спазва правилата за коректна видеокомуникация, като зачита необходимите условия за ясна видимост при превода
Резултат от учене 4.3:	Създава цифрово съдържание с ИКТ
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Познава функционалностите на софтуерите за създаване и редакция на цифрово съдържание от различен тип (текст, таблици, изображения, аудио, видео)
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Създава сложно цифрово съдържание (текст, таблици, изображения, аудио, видео) с различни оформлениа

	<ul style="list-style-type: none"> • Редактира и оформя цифрово съдържание, създадено от друг, като ползва разширени функции на форматиране
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Демонстрира самостоятелно владение на ИКТ при създаването на електронно съдържание
Резултат от учене 4.4:	Осигурява сигурност при работата с ИКТ
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Познава голяма част от известните рискове за сигурността при работа онлайн • Знае за въздействието на цифровите технологии върху ежедневиия живот и околната среда
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Идентифицира подвеждащи и/или злонамерени съобщения и интернет страници • Активира филтри на електронна поща против спам • Разпознава файлове, представляващи злонамерен софтуер • Прилага мерки за пестене на енергия
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Способен е да поддържа защитена от злонамерени действия електронната среда, в която работи
Резултат от учене 4.5:	Решава проблеми при работата с ИКТ
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Познава начините за решаване на рутинни проблеми при използването на цифрови технологии • Знае за необходимостта от актуализиране на собствените си цифрови умения
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Предприема основни стъпки за защита на устройствата, с които работи (например антивирусни програми и пароли) • Идентифицира изправността на устройствата за видеокommunikация с оглед качеството на превода
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Способен е да разреши рутинен проблем, възникнал при работа с ИКТ (например чрез затваряне на програма, повторно стартиране на компютъра, проверка на интернет връзка и др.)

Средства за оценяване:	<p>Средство 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Изпълнение на задача, свързана с намирането на информация в интернет по зададена тема, нейното съхранение и възпроизвеждане <p>Средство 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Изпълнение на задача, свързана със споделянето на файл в интернет пространството и изпращане на връзка (линк) за сваляне до друг потребител по електронната поща <p>Средство 3:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Изпълнение на задача, свързана със създаването, редакцията и оформлението на цифрово съдържание <p>Средство 4:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Изпълнение на задача, свързана с противодействие срещу злонамерено електронно съобщение <p>Средство 5:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Изпълнение на задача, свързана с инсталирането, преинсталирането и промяната на настройки на устройство и съпътстващия го софтуер <p>Средство 6:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Провеждане на видеоразговор с помощта на съвременните информационни технологии
Условия за провеждане на оценяването:	<ul style="list-style-type: none"> • Учебен/компютърен кабинет • Персонален компютър или лаптоп • Достъп до интернет
Критерии за оценяване:	<ul style="list-style-type: none"> • Поставените задачи са изпълнени самостоятелно и в рамките на предварително зададеното за това време. Демонстрирани са професионални знания, умения и компетентности, свързани с употребата на ИКТ

ЕРУ 5

Наименование на единицата:	Организация на труда
Ниво по НКР:	4
Ниво ЕКР:	4
Наименование на	Преводач от и на български жестов език

професията:	
Ниво по НКР:	4
Ниво по ЕКР:	4
Резултат от учене 5.1:	Организира работния процес
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Познава структурата на организацията, в която работи • Познава методи за нормиране на работния процес • Познава основните нормативни актове, свързани с професията • Познава изискванията за планиране на необходимите ресурси • Запознат е с условията за членство за професионални организации на национално и международно ниво
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Планира процеса на работата си • Съставя график на работните си задачи • Прилага изискванията на основните нормативни документи, свързани с професията
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Организира рационално процеса на работата си за ефективно изпълнение на трудовите дейности и задачи • Предлага обосновани промени в организацията на работата
Резултат от учене 5.2:	Поема отговорност за качеството на работата си
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Познава видовете трудови дейности, характерни за професионалната му сфера • Познава изискванията за качествено изпълнение на видовете трудови дейности • Познава начините за оптимална организация на трудовите дейности
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Спазва етичните норми на поведение • Участва в изграждането на етична работна среда
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Съдейства за създаване и поддържане на етична работна среда

Средства за оценяване:	<p>Средство 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Писмен изпит/тест <p>Средство 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Казус по зададен сценарий
Условия за провеждане на оценяването:	<p>За средства 1 и 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Учебен кабинет
Критерии за оценяване:	<p>За средство 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Дефинира основни теоретични понятия в организацията на работния процес <p>За средство 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Дефинира основни теоретични понятия при разпределението на дейностите в работния процес

ЕРУ 6

Наименование на единицата:	Комуникация и чужд език
Ниво по НКР:	4
Ниво по ЕКР:	4
Наименование на професията:	Преводач от и на български жестов език
Ниво по НКР:	4
Ниво по ЕКР:	4
Резултат от учене 6.1:	Общува ефективно в работен екип
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Познава отделните длъжности в екипа, техните взаимоотношения и йерархични връзки
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Осъществява комуникация в работен порядък с екипа

Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Комуникира ефективно с всички участници в трудовия процес съобразно работния протокол • Поема отговорност при работа в екип
Резултат от учене 6.2:	Ползва чужд език, свързан с професионалната дейност
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Познава основната професионална терминология на чужд вербален език • Познава различните начини за общуване с помощта на международна жестова система
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Чете и разбира професионални текстове на чужд вербален език (специализирана литература, техническа документация и др.) • Ползва чужд вербален език при търсене на информация от интернет и други източници • Ползва чужд език (писмено и говоримо) при комуникация с партньори и клиенти • Ползва чужд жестов език/международен жест в работни ситуации
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Владее чужд вербален език на ниво, позволяващо му да осъществява комуникация по професионални теми • Владее чужд жестов език/международен жест за професионална комуникация и усъвършенстване на уменията
Средства за оценяване:	<p>Средство 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Комуникира свободно на чужд вербален език в учебна или работна среда • Комуникира свободно на чужд жестов език в учебна и работна среда
Условия за провеждане на оценяването:	<p>За средство 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Учебен кабинет
Критерии за оценяване:	<p>За средство 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Провеждане на разговори по професионални теми на чужд език

ЕРУ 7

Наименование на единицата:	Професионална комуникация и общуване
-----------------------------------	--------------------------------------

Ниво по НКР:	4
Ниво по ЕКР:	4
Наименование на професията:	Преводач от и на български жестов език
Ниво по НКР:	4
Ниво по ЕКР:	4
Резултат от учене 7.1:	Изгражда отношение на доверие с потребителя
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Знае основните правила за създаване на междуличностни взаимоотношения • Познава необходимите техники и подходи за създаване на отношения на доверие с потребителя • Познава основни похвати за осъществяване на емоционална подкрепа
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Отчита личностните особености на потребителя • Проявява емпатия в отношенията с потребителя • Оказва емоционална подкрепа на потребителя • Съблюдава принципите на конфиденциалност и доверителност
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Може да изгради и поддържа отношения на доверие с потребителя на основата на уважение, зачитане на личното пространство и достойнство, право на информираност и неприкосновеност на личния живот
Резултат от учене 7.2:	Осъществява комуникация с потребителя и с неговите близки
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Описва етапите в процеса на общуване • Изброява различни техники и методи в общуването
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Поддържа професионални отношения с потребителя и близките му • Отчита индивидуалните характеристики на потребителя в общуването си с него • Разпознава етапите в процеса на общуване

	<ul style="list-style-type: none"> • Използва различни техники и методи в общуването си с потребителя и неговите близки
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Самостоятелно провежда комуникация с потребителя и неговите близки, спазвайки определените правила и норми
Средства за оценяване:	<p>Средство 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Решаване на тест <p>Средство 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Решаване на казус <p>Средство 3:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Практическа задача
Условия за провеждане на оценяването:	<p>За средства 1, 2 и 3:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Учебен кабинет
Критерии за оценяване:	<p>За средства 1 и 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Владее основни теоретични понятия за ефективна ефективна при предоставянето на социално-здравни услуги <p>За средство 3:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Владее техники и подходи за специфично общуване с различни групи потребители

ЕРУ 8

Наименование на единицата:	Професионална етика и професионално развитие
Ниво по НКР:	4
Ниво по ЕКР:	4
Наименование на професията:	Преводач от и на български жестов език
Ниво по НКР:	4
Ниво по ЕКР:	4

Резултат от учене 8.1:	Спазва професионалната етика и съхранява емоционалното си състояние
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Познава професионалните ценности и етичните норми в социалната работа с деца и възрастни • Разпознава проявите на професионалния стрес и синдрома на "емоционално прегаряне" • Познава стереотипните модели на поведение на ползващите социална подкрепа
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Разпознава ситуации, в които могат да възникнат етични дилеми, и при необходимост търси съдействие от семейството, настойниците и роднините на потребителя или от професионалист • Спазва поверителност относно факти или събития, за които научава (освен в случаите на риск за потребителя) • Проявява самоконтрол за овладяване на своите настроения • Прилага различни подходи за превенция на емоционалния стрес
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Спазва професионалните ценности и етичните норми в социалната работа • Спазва конфиденциалност, проявява дискретност и се отнася с уважение към другите • Планира дейности за намаляване на емоционалния стрес
Резултат от учене 8.2:	Отговорно поддържа и надгражда професионалната си компетентност
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Познава възможностите за професионално развитие • Обяснява: <ul style="list-style-type: none"> - значението на работата в екип - основните фактори за ефективна работа в екип - специфични начини на поведение в екипа - техники за решаване на конфликти в екипа
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Разбира грешките и ограничеността на познанията си в конкретна работна ситуация • Проявява самокритичност към своите действия и ниво на познания • Разбира необходимостта и предприема действия за допълнително професионално консултиране при трудности в работата с потребителя и неговите близки

	<ul style="list-style-type: none"> • Прилага техники за решаване на конфликти и вземане на решения
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Проявява готовност и мотивация за надграждане на професионалните си знания, умения и компетентности • Проявява инициативност за надграждане на професионалната си експертиза чрез членство в национални и международни професионални организации • Отговорно поддържа и надгражда знанията, уменията и компетентностите си, като редовно общува с глухи лица от страната и чужбина, ползватели на жестов език
Средства за оценяване:	<p>Средство 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Решаване на тест <p>Средство 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Решаване на казус
Условия за провеждане на оценяването:	<p>За средства 1 и 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Учебен кабинет
Критерии за оценяване:	<p>За средство 1:</p> <p>Владее основни теоретични знания за:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Същността на работата и професионалната етика • Видовете стрес и техники за справяне с тях • Подходите при работата в екип • Техниките при решаване на конфликт <p>За средство 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Решава точно и вярно зададен казус по предварително дефинирани параметри

ЕРУ по специфична професионална подготовка за специалност "Български жестов език" - трета степен на професионална квалификация

ЕРУ 9

Наименование на единицата:	Владеене на българския жестов език
Ниво по НКР	4

Ниво по ЕКР	4
Наименование на професията:	Преводач от и на български жестов език
Ниво по НКР:	4
Ниво по ЕКР:	4
Резултат от учене 9.1:	Познава културата и общността на глухите лица
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Познава спецификите на културата на глухите лица • Разпознава особеностите на българския жестов език като пълноценен език на общността на глухите лица
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Разграничава културата на общността на глухите лица • Различава лицата, които се самоопределят като лица от глухата общност от останалите, които не са носители и/или ползватели на българския жестов език
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Разпознава представителите на общността на глухите лица от останалите, които не са носители и/или ползватели на българския жестов език
Резултат от учене 9.2:	Познава историята на глухите лица
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Познава историята на глухите лица • Познава историята на развитието на българския жестов език
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Борави с факти от историята на глухите лица • Борави с факти от историята на развитието на българския жестов език
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Самостоятелно разпознава събития от историята на глухите лица
Резултат от учене 9.3:	Владее лексиката и граматиката на българския жестов език
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Познава езиковата структура на българския жестов език

	<ul style="list-style-type: none"> • Познава лексиката на българския жестов език • Разпознава граматическите правила на българския жестов език • Познава регионалното езиково разнообразие на общността на глухите лица
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Прилага езиковата структура на българския жестов език • Владее лексиката на български жестов език • Прилага граматическите правила на българския жестов език • Прилага при нужда регионалното езиково разнообразие на българския жестов език
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Възприема и се изразява свободно на български жестов език чрез прилагане на знания и умения на лексиката и граматиката на българския жестов език
Средства за оценяване:	<p>Средство 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Писмен изпит <p>Средство 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Изпит на български жестов език - възприемане • Изпит на български жестов език - изразяване • Изпит на български жестов език - интеракция (диалог)
Условия за провеждане на оценяването:	<p>За средство 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Оборудван учебен кабинет <p>За средство 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Оборудван учебен кабинет или във видеостудио
Критерии за оценяване:	<p>За средство 1:</p> <p>Демонстрира основни знания, свързани с:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Културата и историята на глухите лица <p>За средство 2:</p> <p>Демонстрира практически знания по български жестов език за:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Лексика и граматика на българския жестов език • Възприемане на български жестов език • Изразяване на български жестов език

- Интеракция на български жестов език

ЕРУ 10

Наименование на единицата:	Алтернативни форми за комуникация с български жестов език
Ниво по НКР:	4
Ниво по ЕКР:	4
Наименование на професията:	Преводач от и на български жестов език
Ниво по НКР:	4
Ниво по ЕКР:	4
Резултат от учене 10.1:	Разпознава нивото на езиково развитие сред лицата със слухова загуба
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Разпознава различни нива на езиково развитие сред лицата със слухова загуба
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Разграничава различни нива на езиково развитие сред лицата със слухова загуба
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Извършва жестов превод, съобразен с различните нива на езиково развитие сред лицата със слухова загуба
Резултат от учене 10.2:	Владее двете дактилни азбуки
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Познава българската едноръчна и двуръчна дактилна азбука • Познава правилата на изразяване с дактил
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Използва българската едноръчна и двуръчна дактилна азбука

	<ul style="list-style-type: none"> • Успешно преминава от едноръчна и двуръчна дактилна азбука към употреба на жест и обратно
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Прилага адекватно дактила по време на жестов превод
Резултат от учене 10.3:	Владее и прилага различни форми, методи и системи за комуникация, включващи български жестов език, за сляпо-глухото лице, както и техниките за описание на заобикалящата среда и подкрепа на мобилността по време на преводаческата услуга
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Познава и използва различни форми, методи и системи за комуникация, включващи български жестов език • Познава начините и техниките за описание на заобикалящата среда и за подкрепа на мобилността по време на преводаческа услуга
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Прилага различни форми на комуникация с български жестов език и системи за комуникация, включващи български жестов език • Разбира информация, предадена чрез форми на комуникация със сляпо-глухото лице • Преминава в превода си от български жестов език към адаптиран за сляпо-глухи български жестов език или към други системи за комуникация, включващи български жестов език • Прилага начините и техниките за описание на заобикалящата среда, необходими за сляпо-глухото лице, както и техниките на водене и придружаване на сляпо-глухото лице по време на преводаческата услуга
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Общува и превежда достоверно и прецизно на сляпо-глухото лице • Способен е да премине при необходимост от български словесен език към ползване на адаптиран за сляпо-глухи български жестов език или към други системи за комуникация, включващи български жестов език и обратно • Подхожда аналитично в различни преводни ситуации • Предоставя точна и вярна информация на сляпо-глухия за околната обстановка (физическа и социална среда), както и текущо за всички нейни промени, настъпили по време на превода • Организира правилно физическото пространство във всеки един момент за осъществяване на ефективен превод • Подпомага ефективно сляпо-глухия в мобилността по време на преводаческата услуга
Резултат от учене 10.4:	Обективно оценява комуникативните условия за прилагане на калкираща жестова реч

Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Познава условията за прилагане на калкираща жестова реч
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Разпознава комуникативните ситуации, които налагат приложението на калкираща жестова реч
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Прилага калкираща жестова реч при необходимост
Резултат от учене 10.5:	Познава други алтернативни форми за комуникация с българския жестов език
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Разпознава различни нива на алтернативни форми за комуникация с българския жестов език
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Прилага различни нива на алтернативни форми за комуникация с българския жестов език
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Разграничава отделните форми за комуникация с български жестов език
Средства за оценяване:	<p>Средство 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Писмен изпит/тест <p>Средство 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Решаване на казус по зададен сценарий
Условия за провеждане на оценяването:	<p>За средство 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Оборудван учебен кабинет <p>За средство 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Оборудван учебен кабинет или на терен
Критерии за оценяване:	<p>За средство 1:</p> <p>Демонстрира основни теоретични знания за:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Специфичните средства за комуникация сред лицата със слухова загуба • Особеностите в развитието на децата и възрастните със слухова загуба • Езиковото разнообразие сред лицата със слухова загуба • Начините за осигуряване на индивидуален подход в комуникацията <p>За средство 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Решава точно и вярно казус по предварително зададен сценарий

Наименование на единицата:	Превод от и на български жестов език (БЖЕ)
Ниво по НКР	4
Ниво по ЕКР	4
Наименование на професията:	Преводач от и на български жестов език
Ниво по НКР:	4
Ниво по ЕКР:	4
Резултат от учене 11.1:	Владее консекутивен превод от и на БЖЕ
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Познава правилата на организацията на консекутивния превод • Изброява условията, при които се реализира консекутивен превод • Познава спецификата за извършване на консекутивен превод от и на БЖЕ • Познава изискванията за запаметяване при консекутивен превод от и на БЖЕ
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Прилага правилата на организацията на консекутивния превод • Използва спецификата за извършване на консекутивен превод от и на БЖЕ • Притежава добри паметови възможности за реализация на консекутивен превод от и на БЖЕ
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Извършва качествен и достоверен консекутивен превод от и на БЖЕ
Резултат от учене 11.2:	Владее симултанен превод от и на БЖЕ
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Познава правилата на организацията на симултанния превод • Изброява условията, при които се реализира симултанен превод

	<ul style="list-style-type: none"> • Познава спецификата за извършване на симултанен превод от и на БЖЕ • Познава изискванията за скорост на жестикуването при симултанен превод от и на БЖЕ
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Прилага правилата на организацията на симултанния превод • Използва спецификата за извършване на симултанен превод от и на БЖЕ • Спазва изискванията за скорост на жестикуването при симултанен превод от и на БЖЕ
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Извършва качествен и достоверен симултанен превод от и на БЖЕ • Успешно преминава от симултанен към консекутивен превод и обратно, когато ситуацията го изисква
Резултат от учене 11.3:	<ul style="list-style-type: none"> • Превежда в екип от чуваш и глух преводач
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Познава правилата на екипна работа между двама преводачи • Познава условията за осигуряване на превод от екип от глух и чуваш преводач
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Прилага правилата на екипна работа между двама преводачи • Успешно осигурява условията за превод от екип от глух и чуваш преводач
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Извършва качествен и достоверен превод от и на българския жестов език с цел подаване на информация към преводача в екип
Средства за оценяване:	<p>Средство 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Писмен изпит/тест <p>Средство 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Решаване на казус по зададен сценарий
Условия за провеждане на оценяването:	<p>За средство 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Оборудван учебен кабинет <p>За средство 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Оборудван учебен кабинет или на терен
Критерии за оценяване:	<p>За средство 1:</p>

	<p>Демонстрира основни теоретични знания за:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Специализиран превод • Лингвистична система на двата езика • Употреба на двата езика • Превода и техниките на жестов превод • Използването на технически средства и специализирани програми за комуникация и жестов превод <p>За средство 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Решава точно и вярно казус по предварително зададен сценарий
--	--

ЕРУ 12

Наименование на единицата:	Специализиран превод от и на БЖЕ
Ниво по НКР	4
Ниво по ЕКР	4
Наименование на професията:	Преводач от и на български жестов език
Ниво по НКР:	4
Ниво по ЕКР:	4
Резултат от учене 12.1:	Владее специализиран превод от и на БЖЕ по време на публични изяви
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Познава различни видове публични изяви • Познава правилата за превод от и на БЖЕ в различни публични изяви • Знае правилата за предварително запознаване с материалите за превод, когато това е възможно
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Спазва правилата за извършване на специализиран превод по време на публични изяви • Владее техники за запознаване предварително с материалите (сценария)

	<p>за превода, когато това е възможно</p> <ul style="list-style-type: none"> • Съобразява се с вида публична изява
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Извършва качествен и достоверен превод от и на БЖЕ в условия на публична изява
Резултат от учене 12.2:	Осъществява специализиран превод от и на БЖЕ при медийни изяви
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Познава правилата на организацията за провеждане на специализиран превод при медийни изяви • Знае правилата за предварително запознаване с материалите за превод, когато това е възможно • Изброява условията, при които се осъществява специализиран превод при медийни изяви • Познава различни жестове за нововъведени термини и понятия, използвани при медийните изяви, или знае как да ги адаптира, ако няма такива жестове
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Спазва правилата за извършване на специализиран превод по време на медийни изяви • Владее техники за запознаване предварително с материалите (сценария) за превода, когато това е възможно • Съобразява се с вида медийна изява • Използва различни жестове за нововъведени термини и понятия, използвани при медийните изяви, или знае как да ги адаптира, ако няма такива жестове
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Извършва качествен и достоверен превод от и на БЖЕ в условия на медийна изява
Резултат от учене 12.3:	Осъществява специализиран превод от и на БЖЕ по време на обредно-ритуални дейности
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Познава различни църковни и граждански обреди и ритуали • Разпознава белезите на различните обреди и ритуали • Познава правилата на организацията за провеждане на специализиран превод при обредно-ритуални дейности • Знае правилата за предварително запознаване с материалите за превод, когато това е възможно

Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Спазва правилата за извършване на специализиран превод по време на обредно-ритуални дейности • Владее техники за запознаване предварително с материалите (сценария) за превода, когато това е възможно
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Извършва качествен и достоверен превод от и на БЖЕ в условия на обредно-ритуални дейности • Проявява разбиране към нуждаещите се от превод в дадената ситуация
Резултат от учене 12.4:	Осъществява специализиран превод от и на БЖЕ в здравни заведения
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Познава жестовете според здравната терминология • Познава правилата на организацията за провеждане на специализиран превод в здравни заведения • Познава различни жестове за нововъведени термини и понятия, използвани в медицината, или знае как да ги адаптира, ако няма такива жестове • Познава принципите на конфиденциалност
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Прилага жестовете със здравната терминология • Съдейства за оптимално взаимодействие между здравния екип и лицето със слухова загуба • Спазва принципите на конфиденциалност
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Извършва качествен и достоверен превод от и на БЖЕ в условия на здравно заведение • Проявява емпатия към нуждаещите се от превод в дадената ситуация
Резултат от учене 12.5:	Осъществява специализиран превод от и на БЖЕ в образователни институции
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Познава правилата на образователната организация за провеждане на специализиран превод в образователни институции • Познава техниките за представяне на информация от писмен текст на жестов език • Познава техниките за представяне на информация от жестов език на български вербален език и обратно • Познава техниките за представяне на информация от видеозапис на БЖЕ • Познава алтернативни форми за жестава комуникация за предаване на

	<p>информация</p> <ul style="list-style-type: none"> • Познава правилата за конфиденциалност
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Прилага техниките за представяне на информация от писмен текст на жестов език • Прилага техниките за представяне на информация от жестов език на вербален език и обратно • Прилага техниките за представяне на информация от видеозапис на БЖЕ • Прилага алтернативни методи за предаване на информация • Спазва правилата за конфиденциалност
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Извършва коректен и достоверен превод на образователно съдържание или на изказвания по образователното съдържание от и на български жестов език
Резултат от учене 12.6:	Осъществява специализиран превод в съд, полиция и пред нотариус
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Познава жестовете според необходимата терминология • Познава правилата на организацията за провеждане на специализиран превод в съд, полиция и пред нотариус • Познава различни жестове за нововъведени термини и понятия, използвани в съд, полиция и пред нотариус, или знае как да ги адаптира, ако няма такива жестове • Описва организацията при посещение в различни институции • Познава правилата за конфиденциалност
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Използва жестовете според необходимата терминология • Прилага правилата на организацията за провеждане на специализиран превод в съд, полиция и пред нотариус • Прилага различни жестове за нововъведени термини и понятия, използвани в съд, полиция и пред нотариус, или знае как да ги адаптира, ако няма такива жестове • Спазва правилата на конфиденциалност
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Извършва коректен и достоверен превод в съд, полиция и пред нотариус, като подхожда индивидуално към глухото, сляпо-глухото лице и лице със слухова загуба, и се съобразява с организацията на различните институции и спазва конфиденциалност

Средства за оценяване:	<p>Средство 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Писмен изпит/тест <p>Средство 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Решаване на казус по зададен сценарий
Условия за провеждане на оценяването:	<p>За средство 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Оборудван учебен кабинет <p>За средство 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Оборудван учебен кабинет или на терен
Критерии за оценяване:	<p>За средство 1:</p> <p>Демонстрира основни теоретични знания за:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Специализиран превод <p>За средство 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Решава точно и вярно казус по предварително зададен сценарий

4. Изисквания към материалната база

Учебният кабинет е оборудван със: работно място на всеки обучаван (работна маса и стол), работно място на обучаващия (работна маса и стол), дъска за писане, шкафове, гладка стена за окачване на табла, компютър с подходящи програмни продукти, учебни видеофилми, мултимедия, видеотехника за записване и възпроизвеждане на филм, екран, речници на българския жестов език, други средства за обучение и дидактическа техника.

Кабинетът трябва да осигурява възможности за използване на интерактивни методи за преподаване, достатъчно пространство за работа по двойки и в малки групи, лесно- преносими мебели и др.

Обучаващата институция трябва да разполага с помещение с подходящо обзавеждане, съобразено с потребностите за ясен визуален контакт.

Препоръчителни помагала:

- Материали по жестов език
- Тълковен речник на българския език
- Правописен речник на българския книжовен език
- Онлайн достъп до речници и помагала - Речник на българския език
- Софтуерни програми за видеокомуникация
- Приложения за преобразуване на говор към текст и видеожестов превод

5. Изисквания към обучаващите

По учебен предмет или модул от професионалната подготовка могат да преподават лица със завършено висше образование по съответната специалност.

По учебен предмет или модул от професионалната подготовка, за който няма съответно професионално направление в Класификатора на областите на висше

образование и професионалните направления, могат да преподават лица без висше образование и без придобита професионална квалификация "учител", ако са придобили професионална квалификация при условията и по реда на Закона за професионалното образование и обучение.

Преподавателите по практика трябва да имат придобита професионална квалификация по професията "Преводач от и на български жестов език" или 5 години практика като преводачи по български жестов език.

Препоръчително е на всеки три години обучаващите да преминават курс за актуализиране на професионалните знания, умения и компетентности.